

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 1503.2

Deres ref.: 14/3351 3

Dato: 23.03.15

NOU 2014: 8 – Høringsuttalelse

Tolkeforbundet viser til BLDs høring om NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd, og oversender herved våre innspill til utredningen. Tolkeforbundet takker for muligheten til å komme med innspill, og vil berømme utvalget for et grundig arbeid. Drøftingene i NOU-en gir et fint rammeverk og utgangspunkt for å komme med innspill.

Tolkeforbundet er en profesjons- og interesseorganisasjon for tolker, og vi fokuserer i vår uttalelse på tolkefaglige vurderinger. De fleste av våre medlemmer har norsk tegnspråk som et av sine tolkespråk.

Tolkeprofesjonen – status og ansvarsforhold

En tolk er en som gjengir presist og nøyaktig hele budskapet i en ytring på et annet språk. Å tolke krever svært høy språkkompetanse i de to tolkespråkene, samt tolkefaglige ferdigheter. Det har vært bachelorutdanning i tolking siden 2003 i Norge.

En treårig profesjonsutdanning tilbys i dag ved tre høgskoler i Norge, men tilbudet er dessverre kun forbeholdt tolker for hørselshemmede, døve og døvblinde. På øvrige har utdanningstilbudet vært av mindre omfang og mer fragmentert, men det er positivt at det siden 2007 har vært tilbud om et halvtårsemne samt påbygningsemner på en rekke tolkespråk ved HiOA.

”Tolk” er per i dag ikke en beskyttet tittel, men Tolkeforbundet mener det bør være forbeholdt profesjonelle tolker med tolkeutdanning. At det er behov for et lovforslag som dette viser at tolkeprofesjonen har en for lav status og anseelse i Norge i dag. Tolkeforbundet mener norske myndigheter har et ansvar for å iverksette tiltak i så måte. Tolkeforbundet støtter utvalgets viktigste forslag, forslaget om å lovfeste forvaltningens plikt til å bruke kvalifisert tolk, som er foreslått forankret i en ny Tolkelov (tiltak 77). Tolkeforbundet vil i det videre knytte noen kommentarer til flere av de øvrige tiltak som foreslås av utvalget.

Kravene til å kalles "kvalifisert tolk"

Tolkeforbundet mener (jf. tiltak 1) at det må stilles krav om tolkeutdanning fra universitet/høgskole for å kunne kalles "kvalifisert tolk". Ved behov for tolking på språk hvor det ikke finnes tilbud om tolkeutdanning, bør det innføres en unntaksbestemmelse som gir begrenset adgang til bruk av ufaglærte tolker, samtidig som det offentlige tar ansvar for å tilby kvalifiseringstiltak så snart det er mulig. En slik unntaksbestemmelse bør ikke åpne for at personer uten tolkefaglige kvalifikasjoner kan tildeles tolkeoppdrag på norsk tegnspråk eller andre språk hvor det finnes tilbud om tolkeutdanning og tolker med de formelle kvalifikasjonene i orden.

Lønnsregulativ

Tolkeforbundet støtter utvalgets forslag i tiltak 54 om å innføre et lønnsregulativ for tolking i offentlig sektor. Dette regulativet bør utformes av et partssammensatt utvalg der tolkenes interesseorganisasjoner er representert.

Tildeling av tolkeoppdrag

Tolkeforbundet stiller seg noe uforstående til utvalgets betraktninger om mulighetene for "outsourcing" av oppdragstildeling til private profittbaserte byråer, og kan ikke på noen måte forstå at dette kan være hensiktsmessig bruk av offentlige midler. Tolkeforbundet mener at tolker bør tildeles tolkeoppdrag av det offentlige, og at utelukkende saklige hensyn til kvalitet og kompetanse bør legges til grunn for tildeling av tolkeoppdrag. Utvalgets anbefaling til fylkesnemndene i tiltak 6 er betryggende, og Tolkeforbundet mener det også vil være en mer hensiktsmessig løsning for langt flere offentlige virksomheter.

Tilsyn og klageordninger

Tolkeforbundet støtter utvalgets vurdering om viktigheten av å etablere robuste tilsyns- og klageordninger i tiltak 46 og 71-76. Tolking er en tjeneste det er vanskelig for brukerne selv å kontrollere kvaliteten på, og Tolkeforbundet mener derfor det alltid bør brukes to tolker i situasjoner hvor tolkingen er av betydning for brukernes rettssikkerhet. Dette vil være betryggende i forhold til eventuelle klage- og tilsynssaker og behandling av disse. Slike ordninger bør gjelde samtlige tolkespråk.

Tolkeutdanning

Utvalget har foreslått en rekke tiltak (21-30) for å støtte utdanningstilbudet i tolking. Tolkeforbundet er enig med utvalget i at en ettårig deltidsutdanning er for kort, og mener på sikt at det bør bli påkrevd med en bachelorgrad i tolking for å praktisere som tolk på alle språk hvor det offentlige har et stort og stabilt behov. Tolkeforbundet håper i den forbindelse at tolkeutdanningene i fremtiden vil tilby felles emner for tolker med ulike tolkespråk, og at aktuelle emner tilbys felles for studenter med ulike talespråk og tegnspråk som tolkespråk. Det vil være både lærerikt for studentene, og bidra til en styrking og kalibrering av tolkeprofesjonen på tvers av tolkespråkene. Ingen er tjent med en situasjon hvor brukerne ikke kan forvente det samme av tolker på tvers av tolkespråk.

Statsautorisasjonsordningen

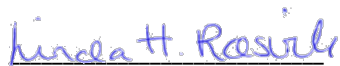
Tolkeforbundet har ingen merknader til utvalgets tiltak 31-37, men mener det på sikt bør vurderes å tilby statsautorisasjon i tolking også med norsk tegnspråk som tolkespråk. For

tolker med norsk tegnspråk som tolkespråk, vil dette være en mulighet for å heve og dokumentere sine tolkefaglige kvalifikasjoner ut over dagens bachelorgrad. Det vil også bidra til en kalibrering av profesjonen på tvers av tolkespråk.

Beredskap

Utvalget har i tiltak 65 foreslått å legge til rette for en beredskapsordning for å sikre samfunnet tolk i akutt- og krisesituasjoner. Tolkeforbundet gir full støtte til dette tiltaket, og mener det bør prioriteres. Beredskapsordningen bør også kunne dekke behov for tolking for døve, hørselshemmede og kombinert syns- og hørselshemmede, i tillegg til øvrige minoritetsspråklige som nevnt av utvalget i utredningen.

For øvrig har Tolkeforbundet ingen merknader til tiltak som er foreslått av utvalget.

Linda H. Røsvik

Leder

Ørjan Strømmen

Nestleder

